

Komitet Redakcyjny

*Andrzej Matysiak (przewodniczący),
Tadeusz Borys, Jan Lichtarski, Adam Nowicki, Zdzisław Pisz, Waldemar Podgórski,
Wanda Ronka-Chmielowiec, Jan Skalik, Stanisław Urban*

Recenzenci

*Wanda Maria Gaczek, Aleksandra Jewtuchowicz, Jan Kaja, Wojciech Kosiedowski,
Ewa Łązniewska, Kazimiera Wilk*

Redaktor Wydawnictwa

Dorota Pitulec

Redaktor techniczny

Barbara Łopusiewicz

Korektor

Barbara Cibis

Projekt okładki

Beata Dębska

Skład i łamanie

Małgorzata Czupryńska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2008

PL ISSN 1899-3192

Druk i oprawa: Zakład Graficzny UE we Wrocławiu. Zam. 12/2009

Spis treści

Wstęp	9
Bolesław Winiarski , Uwarunkowania zewnętrzne a wyzwania dla narodowej polityki ekonomicznej Polski	13
Andrzej Rączaszek , Integracja europejska a wzrost gospodarczy w nowych krajach członkowskich	29
Krystyna Mazurek-Łopacińska, Magdalena Sobocińska , Zmiany w konsumpcji i poziomie życia Polaków na tle innych krajów Unii Europejskiej.....	44
Jan Borowiec , Polityka pieniężna EBC a spójność gospodarcza i społeczna .	55
Krzysztof Biegun , Zbieżność cykli koniunkturalnych krajów członkowskich Unii Europejskiej a funkcjonowanie unii walutowej.....	69
Paweł Błaszczyk , Stabilność cen w strefie euro – definicja i znaczenie dla krajów członkowskich	80
Urszula Banaszczak-Soroka , Integracja rynku kapitałowego w Unii Europejskiej – rola operatorów w rozwoju polskiego rynku kapitałowego	91
Ludmiła Słobodzian, Monika Stępińska , Droga Polski do euro: w poszukiwaniu spójności monetarnej	101
Bernadeta Baran , Zagadnienie długookresowej stabilności finansów publicznych w krajach członkowskich Unii Europejskiej	114
Izabela Młynarzewska , Czynniki determinujące proces konwergencji gospodarek państw członkowskich Unii Europejskiej ze szczególnym uwzględnieniem Polski w świetle teorii	125
Alicja Panenka , Metodologia badania oraz stan zaawansowania budowy GOW w wybranych nowych państwach członkowskich Unii Europejskiej.....	138
Maciej Mindur , Rozwój gospodarczy Państw Europy Środkowo-Wschodniej w latach 2002-2005.....	151
Stepan S. Połonik, Lena S. Połonik , Economic growth and investment: state and prospects development of the Republic of Belarus	161
Magdalena Wojarska, Małgorzata Czeszejko-Sochacka , Prywatyzacja jako narzędzie polityki strukturalnej w Polsce w latach 1990-2006	168
Magdalena Kinga Stawicka , Oddziaływanie kapitału zagranicznego na wzrost gospodarczy krajów członkowskich Unii Europejskiej.....	178
Ewa Łązniewska, Tomasz Górecki , Rozwój gospodarczy polskich regionów na podstawie analizy <i>shift-share</i> w latach 1999-2004.....	187
Urszula Wich , Informacja jako czynnik przewagi konkurencyjnej regionu ...	197

Bożena Ryszawska-Grzeszczak , Rola miast w polityce spójności Unii Europejskiej w latach 2007-2013	207
Joanna Kenc , Polityka spójności na poziomie lokalnym – doświadczenia Wielkiej Brytanii.....	217
Henryk Ćwikliński , Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w województwie pomorskim	227
Grzegorz Pawłowski , Czynniki determinujące konkurencyjność sektora MSP na Pomorzu	243
Karolina Kicior , Rozwiązania w zakresie wspierania MSP w Niemczech.....	253
Maria Bucka , Powiązania sieciowe w funkcjonowaniu małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce i Unii Europejskiej	270
Sławomir Jankiewicz , Preinkubator jako instrument rozwoju mikroprzedsiębiorstw w Polsce.....	282
Agnieszka Dobroczyńska, Leszek Juchniewicz , Jednolity rynek energii: konwergencja czy utrzymywanie <i>status quo</i>	293
Konrad Godzisz , Przyczyny i skutki regionalnego zróżnicowania cen energii elektrycznej w Polsce	305
Agnieszka Panek , Studia prognostyczne a jakość polityki energetycznej.....	320
Łukasz Olipra , Rynek transportu lotniczego i rozwój infrastruktury w Polsce po akcesji do Unii Europejskiej.....	333
Małgorzata Kozak , Konkurencja na rynku detalicznym energii – znaczenie unbundlingu.....	345

Summaries

Bolesław Winiarski , External conditions versus challenges for Polish national economic policy.....	28
Andrzej Rączaszek , European integration process and economic growth in new European Union Member States	42
Krystyna Mazurek-Łopacińska, Magdalena Sobocińska , Change in consumption and level of life in Poland on background of other countries of the European Union	54
Jan Borowiec , The ECB's monetary policy versus economic and social cohesion of the European Union	68
Krzysztof Biegun , Business cycle synchronization of the European Union States and the effectiveness of monetary union.....	78
Paweł Błaszczyk , Price stability in the euro area – definition and importance for member countries.....	89
Urszula Banaszczak-Soroka , European Union capital market integration – the role of operators at the development of Polish capital market.....	100
Ludmiła Słobodzian, Monika Stępińska , Poland's road to euro: in search of monetary cohesion	112

Bernadeta Baran , The long term stability issue of public finances in the European Union countries.....	124
Izabela Młynarzewska , The major factors determining the convergence process among EU countries with a special emphasis of Poland	137
Alicja Panenka , Methodology of research and the level of advancement of creation of knowledge-based economy in selected new-member countries	150
Maciej Mindur , Economic development of Central-Eastern European countries between 2002 and 2005	160
Stepan S. Polonik, Lena S. Polonik , Wzrost gospodarczy i uwarunkowania: stan i perspektywy rozwoju Republiki Białorusi	167
Magdalena Wojarska, Małgorzata Czeszejko-Sochacka , Privatisation as an instrument of structural policy in Poland between 1990 and 2006.....	177
Magdalena Kinga Stawicka , The influence of foreign capital on the economic growth in the member's of European Unions.....	186
Ewa Łaźniewska, Tomasz Górecki , Economic development of Polish regions on the basis of the shift-share analysis in the period 1999-2004	196
Urszula Wich , Information as a factor of the region's competitive advantage	206
Bożena Ryszawska-Grzeszczak , The role cities in the European Union Cohesion Policy 2007-2013	216
Joanna Kenc , Cohesion Policy at the local level – Great Britain's experience.....	226
Henryk Ćwikliński , The results of 2006 research on SMEs activity in Pomeranian Region.....	241
Grzegorz Pawłowski , Determinants of SMEs competitiveness in Pomerania	252
Karolina Kicior , Financial assistance for small and medium enterprises in the Federal Republic of Germany.....	269
Maria Bucka , The web connections in small enterprises activity in Poland and in the European Union	281
Sławomir Jankiewicz , Pre-incubator as an instrument of micro enterprises development in Poland	292
Agnieszka Dobroczyńska, Leszek Juchniewicz , Internal energy market: convergence or status quo?	304
Konrad Godzisz , Reasons and effects of the regional diversification of electricity prices in Poland.....	319
Agnieszka Panek , Forecast studies vs. quality of energy policy	330
Łukasz Olipra , The air transport market and infrastructure development in Poland after accession to the European Union	344
Małgorzata Kozak , Competition on the energy retail market – role of unbundling	356

Wstęp

W dniach 20-21 września 2007 r. we Wrocławiu odbyła się kolejna (druga) konferencja naukowa pt. „Spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna w polityce Unii Europejskiej”. Organizatorem konferencji była Katedra Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Konferencja należała do cyklu corocznych naukowych konferencji Katedr Polityki Ekonomicznej. Do udziału w niej zaproszono również wielu gości z zagranicy, reprezentujących uczelnie, z którymi Katedra Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych współpracuje od wielu lat. W obradach konferencji uczestniczyło 90 osób, w tym 26 profesorów reprezentujących szeroki zakres zainteresowań właściwy dziedzinie naukowej, jaką jest polityka ekonomiczna. Obrady konferencji toczyły się w siedmiu sekcjach zatytułowanych: Polityka gospodarcza we współczesnej gospodarce rynkowej, Przedsiębiorczość i konkurencyjność w regionach, Polityka a wykorzystanie funduszy strukturalnych, Polityka spójności w wymiarze przestrzennym, Polityka sektorowa Unii Europejskiej, Polityka rynku pracy, Makroekonomiczne przesłanki spójności w Unii Europejskiej.

Uczestnicy konferencji przygotowali do publikacji 82 referaty. Opublikowane one zostały w dwóch tomach. Część z nich opublikowano w niniejszym pierwszym tomie noszącym tytuł „Spójność czy konkurencyjność – dylemat polityki Unii Europejskiej”. Nie jest to tytuł przypadkowy. W kontekście problematyki polityki spójności analizowanej z różnych punktów widzenia przez autorów referatów, a następnie w dyskusjach towarzyszących każdej z sesji dominujące były dwie kwestie – „jakie państwo powinno współcześnie funkcjonować w Unii Europejskiej, czy w jego polityce powinna występować większa dbałość o spójność, czy też o konkurencyjność” oraz „ile państwa, a ile rynku w nowoczesnej gospodarce opartej na wiedzy”. Ożywionym dyskusjom nie należy się dziwić. Są to ważne zagadnienia, od lat wywołujące spory wśród ekonomistów, ale przecież nie tylko. Jest nimi bardzo zainteresowane również społeczeństwo europejskie.

Istnieją obawy, że europejski model rozwoju, godzący efektywność ekonomiczną ze spójnością społeczną, może nieść wysokie koszty powodujące osiąganie niższej produktywności, a w rezultacie wolniejszy wzrost gospodarczy oraz wolniejszą ekspansję gospodarki opartej na wiedzy. Jak dotychczas nie wszystkie kraje Unii Europejskiej są przykładem spełniania się tego pesymistycznego scenariusza. Zarówno Irlandia, jak i kraje skandynawskie, realizujące koncepcję państwa dobrobytu mimo wielu problemów gospodarczych i społecznych, skutecznie konkurują z mocno zliberalizowanymi gospodarkami o trwały rozwój i wysokie tempo wzrostu gospodarczego. Silne gospodarki skandynawskie pozwalają swoim społeczeństwom

pielęgnować tradycję europejskiego modelu socjalnego, jak również opanować problemy demograficzne, przed rozwiązaniem których stają inni członkowie Unii, jak np. Francja czy Niemcy, ale również Polska, która obecnie ma jedną z najniższych stóp zatrudnienia oraz najwyższy udział rencistów.

Wspomniana wyżej dyskusja na temat, „ile państwa, a ile rynku w nowoczesnej gospodarce rynkowej” wplata się w ważny nurt dyskusji toczący się w Europie oraz w Polsce po roku 2004. Dotyczy ona zmiany formuły instytucji państwa opiekuńczego w Europie, ściśle związanej z zasadami społecznej gospodarki rynkowej – tj. z modelem europejskiego państwa socjalnego, jak również z realizacją zasady subsydiarności (pomocniczości) państwa. Można również uznać, że dotyczy ona ogólniejszego zagadnienia – przyszłości zabezpieczenia społecznego wobec przemian współczesnej gospodarki rynkowej, globalizacji procesów wytwórczych oraz zmiany formuły pracy najemnej. Przed pytaniem o to, czy możliwe są do utrzymania tradycyjne stosunki pracy i zabezpieczenia społecznego w zmienionej w świecie sytuacji społecznej i gospodarczej, stają zarówno dostatni członkowie Unii Europejskiej, jak i członkowie ubożsi, transformujący swoje systemy gospodarcze i społeczne.

Trzeba zwrócić uwagę, że minione kilkanaście lat od Traktatu w Maastricht jaśniej ukazało zagrożenia, których doświadczają społeczeństwa europejskie, a które powinny być pokonane dzięki funkcjonowaniu nowego typu wysoko konkurencyjnej, podażowej gospodarki o charakterze postindustrialnym. Jej rozwojowi towarzyszy otwarta, rozwinięta gospodarka światowa, w której przedsiębiorstwa poszukujące nowych rynków i kolejnych obniżek kosztów działają globalnie w warunkach swobodnego przepływu kapitału, kurczącej się etatystycznej polityki rządów oraz dynamicznie rozwijającego się postępu technologicznego. Ponadto tym zmieniającym się warunkom gospodarowania nieustannie towarzyszy presja na podnoszenie efektywności oraz wzrost międzynarodowej konkurencji.

Nie może dziwić, że zmiany w procesie gospodarowania podważają podstawy europejskiego modelu społecznego, charakteryzującego się wysokim poziomem opieki socjalnej państwa, dbałością o godny poziom życia obywateli, zrównoważony rozwój gospodarczy. W rezultacie nowy typ gospodarowania, wprowadzający efektywność jako dominujące kryterium oceny zasobów pracy i kapitału, powoduje również zmianę dotychczasowego sposobu świadczenia pracy. Staje się ona coraz bardziej mobilna, nastawiona na wykreowanie coraz większej wartości dodanej kosztem jej funkcji społecznej, sprzyjającej utrzymywaniu także wysokiego poziomu bezpieczeństwa socjalnego.

Opisany mechanizm przyczynia się do powstania coraz silniejszej konieczności nie obrony, lecz reformowania tradycyjnego modelu socjalnego. Dobitnie świadczy o tym postępowanie kolejnych rządów w najsilniejszym gospodarczo państwie europejskim – w Niemczech, ale również wśród nowych członków Unii Europejskiej, doświadczają go również Polska. Kierunek dokonujących się zmian wskazuje, że poszukiwane są rozwiązania pogłębiające wykorzystanie koegzystencji liberalizmu gospodarczego z zachowaniem możliwej do obrony racjonalnie funkcjonującej

formuły państwa dobrobytu. Z punktu widzenia stosowanych dotychczas rozwiązań w Unii Europejskiej należy stwierdzić, że jest to proces niełatwy do przeprowadzenia. Świadczą o tym zobowiązania oraz rezultaty ich realizacji odnoszące się do strategii lizbońskiej, mającej wykreować wysoce produktywną gospodarkę opartą na wiedzy w państwach europejskich. Podobne są zobowiązania polityki spójności Unii, systematycznie proponującej słabszym gospodarkom unijnym na poziomie krajowym oraz regionalnym pomoc, wymagającą wykreowania coraz wyższego poziomu konkurencyjności oraz zdolności do rozwoju proinnowacyjnego. W ten sposób polityka spójności gospodarczej, społecznej oraz terytorialnej wpisuje się w budowę gospodarek według reguł uwzględniających przede wszystkim potrzeby rynku, a w następnej kolejności poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz pełnego wykorzystania zasobów pracy.

Czy należy zmieniać tę kolejność i czy możliwa jest taka zmiana? Wydaje się, iż zgromadzone w tym tomie opracowania raczej jednoznacznie wskazują, że obrana droga przez rozszerzoną po 2004 r. Unią Europejską wiedzie właściwym szlakiem.

Jako organizator konferencji muszę uzupełnić, że uczestnicy konferencji w jej pierwszym dniu, sesją „Polityka gospodarcza we współczesnej gospodarce rynkowej”, uświetnili jubileusz 84-lecia urodzin oraz 60-lecia pracy naukowej Profesora Bolesława Winiarskiego, wielce szanowanego Uczzonego, który w ostatnich swych pracach szczególną uwagę poświęcił nowym wyzwaniom stojącym zarówno przed gospodarką polską, jak i przed innymi gospodarkami, dostosowującymi się do postępujących zmian globalnych. W oddawanym do rąk czytelników pierwszym tomie prac publikowanych z naszej konferencji, znajduje się ostatni referat wygłoszony przez Profesora Winiarskiego pt. „Uwarunkowania zewnętrzne a wyzwania dla narodowej polityki gospodarczej Polski”. Opracowanie to ma szczególną wymowę. Profesor zawarł w nim nie tylko swoje obawy, ale również rady wynikające z Jego ogromnej wiedzy i doświadczenia. Profesor Bolesław Winiarski odszedł od nas na zawsze w styczniu 2008 roku. Jego pamięci poświęcamy książkę napisaną przez Jego uczniów i przyjaciół „Polityka gospodarcza we współczesnej gospodarce rynkowej” wydaną przez Wydawnictwo Naukowe PWN w 2007 r. oraz obecnie przygotowane do druku oba tomy opracowań przedstawionych na konferencji Katedr Polityki Ekonomicznej w Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu.

Mirosława Klamut